

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 609/23
17.8.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Весне Целетовић Цуцић, председника већа, Александре Лековић и Весне Дамјановић, чланова већа у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Никола Радосавовић адвокат из Београда, улица Омладинских бригада бр. 210, против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Милена Стевановић Ђеран, адвокат из Обреновца, улица Војводе Путника бр. 23, ради поништаја и раскида уговора о поклону, одлучујући о жалбама тужиље и туженог изјављеним против пресуде Трећег основног суда у Београду П 37193/20 од 13.05.2022. године, у седници већа одржаној дана 17.8.2023. године, донео је следећу

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована, жалбе тужиље АА из ... и **ПОТВРЂУЈЕ СЕ** пресуда Трећег основног суда у Београду, П 37193/20 од 13.05.2022. године, у ставу првом и четвртном изреке.

ОДБИЈА СЕ као неоснована, жалбе туженог ББ из ... и **ПОТВРЂУЈЕ СЕ** пресуда Трећег основног суда у Београду, П 37193/20 од 13.05.2022. године, у ставу другом, трећем и четвртном изреке.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, жалба тужиље АА из ... изјављена против става другог изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 37193/20 од 13.05.2022. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првих изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље, којим је тражила поништење уговора о поклону закљученог између тужиље и туженог дана 02.06.2015. године, овереног од стране јавног бележника Горана Андрића ОПУ: 162/2015. Ставом другим изреке пресуде, раскинут је уговор о поклону закључен између тужиље и туженог дана 02.06.2015. године, оверен од стране јавног бележника Горана Андрића ОПУ: 162/15, а ставом трећим изреке пресуде обавезан је тужени да тужиљи врати предмет уговора о поклону – 4/6 идеалног дела двоипособног стана број... укупне површине 71 м² који се налази на ... спрату зграде у улици ... изграђен на кп.бр. ... уписан у Лист непокретности бр. ...КО ... и да трпи успоставу пређашњег катастарског стања на напред наведеној непокретности. Ставом четвртим изреке пресуде, обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 114.400,00 динара.

Против наведене пресуде жалбу су изјавиле обе парничне странке, тужиља побијајући је у ставовима првом, другом и четвртм изреке, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, а тужени побијајући је у ставовима другом, трећем и четвртм изреке из свих законом прописаних разлога.

Тужиља је доставила одговор на жалбу туженог.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку ("Сл. гласник РС" бр. 72/11 са свим каснијим изменама и допунама), Апелациони суд је оценио да жалбе тужиље и туженог нису основане.

У проведеном поступку првостепени суд није починио битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности, као ни битну повреду из тачке 12 тога члана, на коју се неосновано жалбама странака указује, с обзиром на то да је тај суд за своју одлуку дао јасне разлоге о одлучним чињеницама, тако да се правилност и законитост побијане пресуде могу са сигурношћу испитати

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку тужиља и је мајка туженог, са којим је, дана 02.06.2015. године, као поклонодавац, закључила уговор о поклону, оверен од стране јавног бележника Горана Андрића ОПУ: 162/15, којим уговором је тужиља, као поклонодавац, туженом, као поклонопримцу, поклонила 4/6 идеалног дела двоипособног стана број ... на ... спрату, у улици ..., укупне површине 71 м², на кп.бр. ... уписан у Лист непокретности бр. КО ..., уз конституисање права доживотног плодуюживања на стану у корист тужиље. Тужени је дана 06.01.2017. године укњижио своје право својине на наведеном стану у уделу 5/6 иделаних делова, а тужиља своје право плодуюживања по основу уговора о поклону. У време закључења предметног уговора о поклону, а и пре тога, породични односи између тужиље, туженог и ћерке тужиље, а сестре туженог, ВВ, били су нарушени, тако што тужени и његова сестра нису разговарали, а тужени се и према тужиљи повремено односио са омаловажавањем и увредљиво. До овог поремећаја у међусобним односима дошло је након смрти супруга тужиље, а оца туженог, 2006. године, када је у оставинском

поступку имовина оставиоца - право својине на предметном стану, расподељена по закону између тужиље и деце, а тужени је имао претензија да само њему припадне породични стан. Због дугогодишњег поремећаја у породичним односима тужиља је намеравала да свој сувласнички део пренесе на туженог, са мотивом да дође до мира у кући и да се успоставе складни односи између чланова породице. Ову своју вољу, тужиља је претходно изразила у виду својеручног тестаментa, али је тужени инсистирао да то буде у пуноважној форми уговора о поклону и тужиља је пристала, након чега су отишли код нотара који је овај уговор и оверио. По наводима тужиље, том приликом јој није предочена стварна садржина уговора о поклону, нити јој је предат примерак истог, а она је након закључења уговора од туженог тражила примерак уговора који јој он није дао. Међутим, након закључења уговора, односи између туженог и његове сестре нису се поправили, као ни односи између тужиље и туженог, већ су се, напротив погоршали, због чега се тужиља у јануару 2016. године иселила из стана и отишла у стан своје ћерке, где је боравила у периоду од око годину дана, након чега се у јануару 2017. године поново вратила у стан. У том периоду, док је боравила ван стана, тужиља и тужени су били у контакту, она је чувала једно од његове деце за време болести детета, али се ни њихови односи, ни односи између туженог и сестре нису побољшали. Када је тужиља решила да се врати у стан, тамо је затекла измењено стање, у том смислу да су две собе у стану биле издате од којих је једна соба била она коју је тужиља претходно користила. Такође, у стану су били промењени кухињски елементи, уређаји у кухињи, фрижидер, замрзивач, а елементи и уређаји којима је стан претходно опремила тужиља су били бачени, као и комад намештаја који је она са собом донела приликом повратка у стан. Због такве ситуације у стану (собе су биле издате) тужиља се уселила у ходник стана, где је боравила на фотељи која се расклапа, уз могућност коришћења кухиње и купатила, а односи између ње и сина су и даље били поремећени. Тужиља се после неколико месеци преселила у једну од соба у стану, али је син наставио да се према њој лоше понаша, говорио јој да треба да оде из стана, да треба да иде у подстанаре и да ће и онако ускоро на ... (гробље). Такође јој је ограничио употребу стана, тако што је закључавао дневну собу, у којој су спавали он и ванбрачна супруга, из које је једини излаз на терасу, а такође је искључио фиксни телефон и дотадашњи кабловски систем. Поводом таквог понашања туженог, тужиља је заједно са ћерком ВВ против туженог покренула поступак ради одређивања мера заштите од насиља у породици, који је вођен пред Трећим основним судом у Београду под П2 856/20. У овом поступку је дана 11.10.2020. године донета пресуда којом је усвојен тужбени захтев тужиље АА и одређена мера заштите од насиља у породици, којом је забрањено туженом ББ свако даље узнемиравање тужиље и наложено му је да се уздржава од сваког дрског злонамерног и безобзирног понашања којим угрожава телесни интегритет душевно здравље и спокојство тужиље. Другим ставом изреке пресуде одбијен је као неоснован захтев тужиље ВВ којим је тражила да се одреди мера заштите од насиља у породици и забрани туженом даље узнемиравање тужиље. У образложењу ове одлуке је, између осталог, наведено да тужени у дужем временском периоду врши насиље према својој мајци АА, које се манифестује као психичко насиље, тако што мајци закључава замрзивач са храном, ограничава је када ће да користи електричну енергију, искључио је фиксни телефонски прикључак, игнорише је у стану, услед чега се тужиља не осећа слободно да се креће по заједничким деловима стана и организује своје свакодневно функционисање у стану, а у својој соби се такође не осећа лагодно, јер не може исту да закључа, нема фиксни телефон и кабловску

телевизију, што све представља вид психолошког насиља које тужени врши према тужили, а све у вези са чињеницом да је између странака присутан високо конфликтни однос. Тужени је поводом овог поступка против тужиле и ВВ поднео кривичну пријаву због постојање основане сумње да су извршиле кривично дело лажног пријављивања из члана 194 став 1 КЗ РС, али даљи ток поступка није познат. Због свих наведених околности тужила се поново иселила из предметног стана и од августа 2021. године живи са ћерком.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, а применом одредби чл.567 Српског грађанског законика и чл. 52, 53, 60, 62, 65, 103, 111 и 117 Закона о облигационим односима, првостепени суд је нашао да није основан основни тужбени захтев за поништај предметног уговора, с обзиром на то да је поднет неблагоприятно, након протекла рока од годину дана од сазнања за правно релевантне чињенице, пре дана подношења тужбе. Суд је, узимајући у обзир наводе из реферата тужиле, те исказе тужиле, туженог и осталих сведока утврдио да је тај рок отпочео тећи у јануару 2016. године, када се тужила због кулминације нарушених односа преселила у стан ћерке у улици ..., те је до поношења тужбе у мају 2017. године истекао наведени рок. По налажењу првостепеног суда, неостварени мотив који тужила наводи као разлог поништаја, у ствари је разлог за апсолутну ништавост уговора, али је крећући се у границама постављеног захтева суд одлучио само о предлогу за поништај уговора, који је, из већ наведених разлога, одбио, као неоснован.

Одлучујући о евентуалном тужбеном захтеву за раскид уговора о поклону, а примењујући правна правила имовинског права из Параграфа 561 – 568 Српског грађанског законика, сходно Закону о неважности правних прописа донетих пре 06. априла 1941. године и за време непријатељске окупације, првостепени суд је нашао да је тужени изразио грубу неблагодарност према тужили. Овакву одлуку суд је засновао на чињеници да правноснажним судским одлукама утврђена одговорност туженог за насиље у породици, односно изречене су мере заштите од насиља у породици, а и према наводима парничних странака и сведока којима је суд поклатио веру, понашање туженог према тужили није у складу са стандардом и схватањима средине у којој парничне странке живе и може се квалификовати као груба неблагодарност. Сходно наведеном, суд је донео и одлуку о враћању поклана применом одредбе члана 132 Закона о облигационим односима и одлучио као у ставу трећем побијане пресуде. Одлуку о трошковима парничног поступка првостепени суд је донео применом одредби чл. 150, 153, 154 и 163 ЗППа, ценећи успех странака у спору, означену вредност предмета спора и примењујући важећу Авокатску и Таксену тарифу.

Полазећи од овако потпуно и правилно утврђеног чињеничног стања, које се ни жалбеним наводима странака не доводи у сумњу, правилно је поступио првостепени суд када је усвојио постављени захтев за раскид спорног уговора о поклону и правилно је тај суд на спорни однос парничних странака применио материјално право и то наведене одредбе Српског грађанског законика, када је одлучио као у изреци побијане пресуде.

Како уговор о поклону није регулисан нормама позитивног законодавства, на њега се примењују правна правила из параграфа 561 до 568 и 937 Српског грађанског

законика, сходно Закону о неважности правних прописа донетих пре 6. априла 1941. године и за време непријатељске окупације. По правном правилу из параграфа 567. Грађанског законика Србије, поклонодавац може да опозове поклон ако поклонопримац према њему покаже велику неблагодарност наносећи увреду његовом животу, телу, части и нарушавајући његову слободу и имање.

Одредбом чл. 52 Закона о облигационим односима, прописано је да ако основ уговора не постоји или је недопуштен, уговор је ништав.

Сходно наведеном, код уговора о поклону, поклонодавац даје или обећава поклонопримцу добровољно неку имовинску вредност, а поклонопримац то прима или прихвата. Између поклонодавца и поклонопримца постоји сагласност о предмету поклоне и воља да се он учини односно прими, па су битни елементи уговора о поклону предмет поклоне и намера-воља да се поклон учини, а побуда за закључење уговора улази у сам основ уговора.

У конкретном случају, тужиља је током поступка истицала да се мотив закључења предметног уговора о поклону није остварио, али је основним тужбеним захтевом тражила поништај уговора, те се првостепени суд кретао у границама истакнутог захтева. Наиме, ни из навода тужиље, нити из осталих изведених доказа, не може се закључити да је постојала заблуда о побуди, већ да се мотив због кога је поклон учињен није остварио, али ти наводи нису били предмет посебне оцене првостепеног суда, с обзиром на то да у конкретном случају није стављен захтев за утврђење ништавости уговора, већ за његов поништај.

Сходно наведеном, неосновани су жалбени наводи тужиље да је првостепени суд погрешно и непотпуно утврдио чињенично стање у вези сазнања тужиље за разлоге евентуалне рушљивости, те да није утврдио стварни тренутак када је тужиља схватила да се мотив уговора неће остварити, с обзиром на то да код уговора о поклону побуда (мотив) улази у сам основ уговора, а по чл. 52. ЗОО ако основ не постоји или је недопуштен, уговор је ништав. Следом изнетог, наведена околност – да су очекивања тужиље да се породични односи поправе представљала њен мотив за закључење уговора о поклону, а самим тим и његов битан елемент, те да се иста нису остварила, може довести само до ништавости предметног уговора у смислу чл. 52. ЗОО, а што није тражено основним тужбеним захтевом, иако је тужба сачињена од стране пуномоћника из реда адвоката.

Одлучујући даље о жалби туженог изјављеној против одлуке у ставу другом изреке пресуде, којом је раскинут уговор о поклону, овај суд је нашао да нису основани наводи жалбе да у погледу ове одлуке није потпуно утврђено чињенично стање, с обзиром на то да је првостепени потпуно и правилно утврдио на који начин су се односи између поклонодавца и поклонопримца одвијали након закључења уговора о поклону.

Постојање грубе неблагодарности је фактичко питање, које се на основу свих околности случаја процењује као вредносно мерило и стандард у односу на правила морала и добрих обичаја. У сваком случају, за постојање тог услова, који дародавцу

даје могућност опозива поклона, мора да постоји понашање поклонопримца које представља грубу повреду у односу на живот, тело, слободу, личност или имовину поклонодавца.

У конкретном случају, из изведених доказа произилази да се након закључења уговора о поклону тужени према тужили опходио увредљиво и омаловажавајуће, а затим је прекинуо комуникацију са њом, ограничио јој је коришћење електричне енегрије, фиксног телефона и употребу дела стана, противно одредбама уговора о поклону, ускратио јој је елементарну пажњу и свакодневну помоћ, иако се ради о особи позне животне доби и нарушеног здравља, чиме је показао грубу неблагодарност и непоштовање својих законских и моралних обавеза. Наведено понашање туженог представља изостанак сваке солидарности и уважавања тужилије, као мајке и старе особе, која се због немоћи услед старости налази у односу зависности и потребе за помоћ ближњих, те је правилно првостепени суд нашао да су се стекли услови за опозив уговора о поклону применом правног правила садржаног у Параграфу бр. 567 Српског грађанског законика Краљевине Србије.

Полазећи од правне природе уговора о поклону, који није теретан уговор (обавеза поклонопримца се састоји само у томе да прими поклон), нити је потребно да граница благодарности поклонопримца иде до нивоа обавеза неког другог уговора, то из свих изведених доказа и по налажењу овога суда произилази да у конкретном случају у поступцима и радњама туженог има елемената који који би указивали на постојање грубе неблагодарности и незахвалности према уобичајеним друштвеним мерилима и правилима морала. У конкретном случају, не ради се о обичној незахвалности, која може бити санкционисана само моралним, али не и правним нормама, већ се наведено понашање понашање туженог може сматрати тежим огрешењем о обавезу захвалности према поклонодавцу. Иако није било физичког угрожавања живота и телесног интегритета тужилије и њене имовине, чињеница да је одређена мера заштите од насиља у породици од стране туженог према тужилији, због вршења психичког насиља према тужилији, указује на тешко поремећене односе сауговорача и испуњеност услова за опозив поклона.

Полазећи од наведеног, а како је усвојен захтев тужилије за раскид уговора о поклону, којим је на туженог пренела 4/6 идеалног дела предметног стана, то је правилна и одлука садржана у ставу трећем изреке побијане пресуде, којом је туженом наложено да тужилији врати предмет уговора о поклону, односно њен сувласнички удео, применом одредбе члана 132 Закона о облигационим односима.

Како се ни осталим наводима жалби не доводи у сумњу правилност одлучивања првостепеног суда, то је одлучено као у првом и другом ставу изреке, применом одредбе чл. 390 у вези са чл. 387 став 1 тачка 2 Закона о парничном поступку.

Потврђена је и одлука о трошковима парничног поступка, која је донета правилном применом чланова 150, 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку. Висина трошкова је правилно одмерена применом Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката и Таксене тарифе важећих у време пресуђења, те је Апелациони суд на основу одредбе члана 401 тачка 3 Закона о парничном поступку

одлучио као у изреци.

Ценећи жалбу тужиље изјављену против става другог побијане пресуде, суд је нашао да је иста недозвољена.

Наиме, одредбом члана 378 став 3 Закона о парничном поступку, прописано је да је жалба недозвољена ако је жалбу изјавило лице које није овлашћено за изјављивање жалбе, ако је жалбу изјавило лице које се одрекло или је повукло жалбу, или ако лице које је изјавило жалбу нема правни интерес за изјављивање жалбе. У конкретном случају, у другом ставу изреке пресуде усвојен је евентуални тужбени захтев тужиље и она је са тим захтевом успела у спору, те је њена жалба изјављена против одлуке којим је усвојен тужени захтев, недозвољена, јер за овакву жалбу нема правни интерес. Сходно наведеном, а применом одредбе члана 389 став 1 у вези са чланом 378 Закона о парничном поступку одлучено је као у ставу трећем изреке.

Имајући у виду исход другостепеног поступка, односно чињеницу да тужиља није успела поступку по жалби, Апелациони суд је одбио, као неоснован, захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног поступка, па је на основу одредбе члана 165 став 1 Закона о парничном поступку одлучио као у ставу четвртом изреке ове пресуде.

**Председник већа-судија
Весна Целетовић Цуцић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић